



ناترازی انرژی و خلاءهای قانونی اصلاح الگوی مصرف انرژی در بخش کشاورزی

افشین یوسف گمرکچی ||

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قزوین

مقدمه:

ناترازی انرژی امروزه یکی از چالش‌های جدی در عرصه‌های مختلف به‌ویژه در بخش کشاورزی است. هم‌زمانی حداکثر نیاز به انرژی در بخش کشاورزی (در فصل تابستان)، با پیک مصرف انرژی کشور در سال‌های آبی صدمات جبران‌ناپذیری را به بخش تولید و امنیت غذایی کشور وارد خواهد کرد. به دلیل سیاست اجرایی در توسعه سامانه‌های آبیاری تحت فشار، وابستگی و افزایش سهم بخش کشاورزی از کل سبد انرژی کشور امری غیرقابل اجتناب است. سرانه مصرف نهایی انرژی ایران در بخش کشاورزی ۳.۳ برابر متوسط جهانی است که بیش از ۷۰ درصد از انرژی مصرفی در بخش کشاورزی، به وسیله پمپ‌ها مصرف می‌شود.

در کشور ما نبود دستورالعمل، استاندارد مشخص و نظارت کافی در طراحی، انتخاب، نصب و بهره‌برداری سیستم‌های پمپاژ متناسب با شرایط و نیازها، موجب شده تا اغلب این سیستم‌ها با بازده پایین و تلفات بالای انرژی بهره‌برداری شوند. براساس پژوهش‌های انجام شده در سطح کشور بازده انرژی مصرفی ایستگاه‌های پمپاژ آب کشاورزی کمتر از ۲۰ درصد است. به همین دلیل ایستگاه‌های پمپاژ آب کشاورزی برای کاهش مصرف انرژی پتانسیل بالایی دارند. نکته حائز اهمیت آن است که از دیدگاه اقتصادی هزینه‌های مرتبط با انرژی مصرفی، تعمیر و نگهداری یک سامانه پمپاژ آب کشاورزی در طول عمر آن تا ۲۰ برابر سرمایه‌گذاری اولیه است. این در حالی است که از منظر سیاست‌گذاری، تدوین آیین‌نامه و یا حتی ضوابط بهره‌برداری مبحث مدیریت مصرف انرژی در بخش کشاورزی مورد کم‌توجهی قرار گرفته است.

به طور نمونه خلاءهای قانونی در مواردی همچون:

۱. قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی (فصل هفتم: مصرف‌کنندگان انرژی در کشاورزی (ماده ۲۸، ۲۹ و ۳۰))
 ۲. خلاء در ضوابط طراحی سامانه‌های آبیاری به‌عنوان یک دستورالعمل اجرایی ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی
- به صورت کامل مشهود است.

• ظرفیت‌های قانونی اعمال ممیزی انرژی در بخش کشاورزی:

- جهت تسریع در تأمین مالی پروژه‌های مصوب شورای اقتصاد مبتنی بر ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر، از ظرفیت حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع ماده ۴۶ قانون برنامه هفتم استفاده شود.
- اجرای ماده ۱۰ قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق مبنی بر حذف تدریجی قیمت‌گذاری انرژی در طول زنجیره تولید، انتقال و توزیع برق و انتقال تمام یارانه‌ها به انتهای زنجیره

- سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، ابلاغی سال ۱۳۹۸

• گام‌های عملیاتی پیاده‌سازی فرایند ممیزی در تجهیزات انرژی‌بر

در حوزه آب و کشاورزی:

- تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های ممیزی انرژی ایستگاه‌های پمپاژ آب کشاورزی توسط وزارت جهاد کشاورزی
- به‌رورسانی دانش فنی مهندسين مشاور و پیمانکاران فعال در حوزه اجرا و مطالعه سامانه‌های آبیاری تحت فشار
- الزام به اخذ گواهی صلاحیت ممیزی انرژی توسط مشاوران و پیمانکاران فعال در حوزه آب، کشاورزی و ...
- اصلاح و بازنگری در فرایند اعطای تسهیلات بانکی توسعه سامانه‌های آبیاری تحت فشار با قید رعایت اصول ممیزی انرژی
- تعریف بازه شاخص کلی انرژی مصرفی (دیزل، برق، انرژی تجدیدپذیر و ...) به ازای حجم آب پمپاژ شده در انواع روش‌های آبیاری (ثقلی، کم فشار، بارانی، قطره‌ای و ...) و الزام به کاهش این شاخص در بازه‌های زمانی معین در تکالیف قانونی وزارت جهاد کشاورزی (الگوی پیاده‌سازی این روند همانند ارزیابی شاخص بهره‌وری آب در تکالیف قانونی موجود است).
- الزام به ارائه گزارش سالیانه وزارت جهاد کشاورزی در بهبود عملکرد انرژی مصرفی در سامانه آبیاری
- الزام به ایجاد واحد فنی ممیزی انرژی در معاونت آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی
- ابلاغ خط مشی خرید تجهیزات با بازده بالای انرژی برای سامانه آبیاری و ایستگاه پمپاژ
- بودجه‌بندی سالانه برای انجام مدیریت انرژی در سامانه آبیاری و ایستگاه پمپاژ
- اصلاح ماده ۲۸ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی

گزارش کشاورزی

نشریه اقتصادی استان قزوین || سال چهاردهم || شماره ۶۱ || خرداد ۱۴۰۴

نامه اتاق صنوبر

